

„Megújuló vidék – megújuló agrárium”

Közös Agrárpolitika 2023 után az erdőgazdálkodásban

Az Európai Unió Bizottsága 2022. november 7-én elfogadta Magyarország Közös Agrárpolitikai Stratégiai tervét (KAP Stratégia), amely alapján a források 2023. január 1-től felhasználhatóvá válnak.

Az egész agrárium számára az **összesen 14,7 milliárd euró, azaz mintegy 5300 milliárd forint** költségvetésű Közös Agrárpolitika biztos alapot jelent a következő időszakra. Ezen az összegben belül kiemelkedő a magyar költségvetési forrás mértéke, amely mintegy 6,3 milliárd euró.

Az **erdőgazdálkodási ágazatra fordítható mintegy 310 milliárd forint** öt év alatt közel háromszorosa az előző hét éves KAP ciklusban eredetileg rendelkezésre álló összegnek. Nagyon nagy előrelépés ez a magyar erdők és a magyar erdőgazdálkodás történetében! Az ágazat szereplőinek közös célja, hogy ezt a lehetőséget jól használjuk fel: **a ciklus végén az országnak több és jobb minőségű, a klímaváltozás kihívásainak és a növekvő környezeti elvárásoknak megfelelőbb erdeje legyen, amelyeket versenyképes vállalkozások kezelnek.**

Az erdőgazdálkodás gondolkörét kibővítve mindinkább **erdő alapú gazdaságról kell beszélni**, amely magában foglalja a teljes termékláncot: a szaporítóanyag termeléstől az elsődleges faiparig. Az erdő alapú gazdaság több szempontból is egyre fontosabb szerepet játszik a jövő földhasználatában, a klíma-alkalmazkodásban és a vidékfejlesztésben egyaránt. Ezt a folyamatot erősíti, hogy az új kormányzati struktúrában az Agrárminisztérium, és azon belül az Erdőkért Felelős Államtitkárság kapta meg az elsődleges faipar fejlesztésének feladatát.

A kormány célkitűzésének megfelelően, a Vidékfejlesztési Program támogatásával már jelentősen nő az új erdők aránya. A tervezett 25 ezer hektárral szemben több mint 40 ezer hektár erdőtelepítés van folyamatban. Erre az eredményességre épül az előttünk lévő időszak tervezése is. A 2023-tól kezdődő rövid, 5 éves ciklusban **további 20 ezer hektár új erdő a vállalt célérték.**

A mennyiségi jellemzők mellett azonban előtérbe kerültek a minőségi feltételek is. **A klímaváltozás kihívásaira válaszul aktívan segíteni kell a hazai erdőket az alkalmazkodásban.** Annak érdekében, hogy a lehető legtöbb erdőgazdálkodó tudjon az erdők minőségét fejlesztő tevékenységeket vállalni, a KAP Stratégiában továbbra is megtalálható minden olyan korábbi elem, amelyet a gazdálkodók valóban kihasználtak. Így továbbra is lehet majd pályázni például az erőpotenciált veszélyeztetett károsodások megelőzési módjai és a károsodott erdőpotenciál helyreállítása, vagy éppen a szerkezet-átalakításra. Ezen túlmenően új elemekkel is jelentősen bővülnek az erdők egészségi állapotának, klíma-alkalmazkodási és környezeti minőségének javítását célzó támogatási lehetőségek.

Bővül a kompenzációs kifizetésre jogosult erdőrészeltek köre: a NATURA 2000 kijelöléssel nem rendelkező, de hazai jogforrás alapján védett állományokban alkalmazott korlátozásokra tekintettel is teljesíthető kompenzációs kifizetés. Ez első sorban a magán erdőgazdálkodókat érinti, ők mint 8 000 hektár további magánerdő-területtel igényelhetnek kompenzációt.

Fontos újdonság az EU jogalkotásában, hogy **jogosultság tekintetében már nem tesz különbséget magán és állami tulajdon, illetve erdőgazdálkodók között.** Ez egy alapvető szemléletváltást tükröz, amely szerint az erdőgazdálkodás mindenképpen a zöld gazdaság része, legfontosabb célja pedig az uniós szintű zöld célokhoz való hozzájárulás. Ezzel együtt állami területeken erdősítést továbbra sem a KAP Stratégia keretéből tervezzük finanszírozni, míg a kompenzációs kifizetések esetében maximáljuk az egy kedvezményezett részére kompenzációként évente kifizethető összeget. A magánerdő-gazdálkodók továbbra is 100%-ban, míg az állami erdőket kezelők a jogosultságuk 2-50%-áig juthatnak hozzá a kompenzációs kifizetéshez.

Jelentősen kibővítésre kerülnek az **erdők klíma-alkalmazkodását és környezeti állapotának javítását célzó beavatkozások.** Az egyik legfontosabb választható újdonság a szerkezet-átalakítás mértékét el nem érő, de meghatározott módon „javított felújítás” vállalásának támogathatósága. Továbbá kifejezetten a magánerdő-gazdálkodók kérésére és részére került kidolgozásra a „kis léptékű ökoszisztéma szolgáltatások” elnevezésű, új erdő-környezetvédelmi célprogram. Ez moduláris elemekből áll, így szinte bármely erdőállományhoz kidolgozható lesz a megfelelő vállalási és támogatási csomag. Cél, hogy a következő öt évben **legalább 120 ezer hektárnyi erdőterületen valósuljanak meg a klímaalkalmazkodást és a környezeti értéket növelő tevékenységek.**

A fenntartható erdő alapú gazdaság nélkülözhetetlen eleme a **vállalkozások versenyképességének javítása** is. Ennek egyik eszköze a technikai-technológiai fejlesztések ösztönzése. A KAP Stratégiában első ízben került azonos körbe a teljes ágazati termékpálya minden szereplője: a csemetekertektől az elsődleges feldolgozásig. Komplex telephelyi vagy üzemi fejlesztések, továbbá precíziós műszer-beszerzések is lehetővé válnak, amely történelmi lehetőség a magasabb hozzáadott értékű, feldolgozott, versenyképes termék-előállítás irányába történő elmozdulásra.

A hazai és európai mezőgazdákhoz hasonlóan a hazai erdőgazdálkodó utánpótlást és szakmai megújulási képességet is komolyan veszélyezteti a fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók alacsony aránya. Ezért a **fiatal erdőgazdálkodók vállalkozás-indításának ösztönzése** is támogatható lesz.

Végül, távolról sem utolsó sorban az erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók számára a legjelentősebb, **eddig alulhasznosított lehetőség a tudásbővítés, tudásátadás és tájékoztatás, illetve az innovációs együttműködések terén kínálózik.** Az új ciklusban a teljes agrár-gazdálkodói kör számára megújul, megerősödik, szervezetté és minőségivé válik a KAP-támogatásra jogosult tudásbővítési és tudásmegosztási szolgáltatások rendszere. A különböző kötelező és választható képzések mellett megvalósul egy eddig nagyon hiányzó, bárki számára elérhető személyes és ingyenes tájékoztatási szolgáltatás is: a NAK szervezetében, a falugazdász hálózat részeként felépül a faluerdészek területi hálózata is.

Nagyon fontos továbbá a mezőgazdasági termelőknek szóló, de az erdészek szívének is kedves **agrár-erdészeti támogatások megújulása.** A legfontosabb előrelépés, hogy az agrárerdészeti bevonott parcella-részek is támogatható mezőgazdasági területek maradnak. További újdonság, hogy a mezővédő célú agrár-erdészeti rendszereknek nemcsak a telepítése, hanem ápolása, sőt az elfoglalt területen kieső mezőgazdasági jövedelem pótlása is további hét évig támogatható. **Jó volna, ha a mezőgazdasági területekkel is gazdálkodó erdőgazdálkodók jó példával járnának elől a mezővédő fasorok és erdősávok (vissza)telepítésében, legelő és kaszáló gyepek fákkal változatosabbá tételében.**